

rationem consequantur. *Sive... inquit, manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis : omnia in gloriam Dei facite* (1), et alio loco : *Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini JESU CHRISTI, gratias agentes Deo, et Patri per ipsum* (2). Quidquid enim boni à nobis fit quod non fit propter Deum, et si officio videatur bonum, deficiente tamen recto fine, malum est : finibus enim non officiis virtutes à vitiis discernuntur. Est autem officium id quod faciendum est, finis verò propter quod faciendum est. Quod si rebus creatis inhæremus, et ipsas propter se diligimus sine ulteriori relatione ad Deum, damnata cupiditas est, dicente Joanne Apostolo : *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt* (3). Ratio est quia in hoc mundo tanquam peregrini sumus et viatores, qui ad patriam pergimus ; creaturis autem uti debemus tanquam vehiculis, quibus recto itinere eò feramur quò tendimus. Deus verò diligendus est propter se ipsum, quia summum bonum est et finis ultimus in quo solo requies, appetitus, securitas fruitionis et tranquillissimum gaudium invenitur. Hunc finem si quis ignorat, rectè quoque vivendi rationem ignorat. Cognito autem rerum omnium fine, jam scimus quò dirigendæ sint actiones nostræ et quò omnium virtutum officia referri debeant. Hinc Theologi, licèt unanimi consensu, asserant quasdam actiones humanas nec bonas ex se nec malas esse, quales sunt ambulare, comedere, dor-

(1) I. Cor., x, 31.

(2) Col., iii, 17.

(3) I. Joan., ii, 15.

mire, docent tamèn eum peccare qui re ipsa dormit, edit, ambulat, et hæc non refert ad ultimum finem, quia deficit à primâ et universali regulâ humanarum actionum, quæ est idem finis ad quem quidquid agimus dirigere oportet. Et hoc est quod Dominus dixit : *Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex : totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam : totum corpus tuum tenebrosum erit* (1). Oculus iste intentio est quâ quisque peragit opus suum, quæ quidem intentio si non fuerit recta, totum opus tenebrosum erit. Non est autem recta operantis intentio, nisi quidquid agit ad summum bonum, veluti ad fontem refundat. Omne bonum desursum est, et quidquid ab illo deflectit malum est.

CAPUT XXX.

RADIX OMNIUM MALORUM AMOR SUI.

Postquàm primus hominum parens se ipsum immoderatè amans in grande illud peccatum lapsus est, per quod totum genus humanum morti, ignorantiae et concupiscentiæ obnoxium generatur et nascitur, tantâ caligine natura nostra repleta est, tantoque pondere ad terram allisa, ut Deo relicto in se ipsam deflexerit, et amisso sensu spiritualis jucunditatis ad sensuum voluptates effusa sit. Hinc

(1) Mat., vi, 22.

009391

dira tyrannis orta est, quam pessimus virtutum omnium hostis, amor sui, in omnes exercet, cujus imperio obsequentes nihil in nostris operationibus quaerimus nisi commoda, honores et delicias. *Legi enim Dei caro non est subjecta: nec enim potest* (1), sicut ait Apostolus; omnes siquidem ejus instinctus et motus ad peccatum impellunt, et in horribili damnationis statu nos constituunt. Nihil verò commodis nostris magis adversatur quàm proprius amor, qui ad ea quaerenda tanto nos ardore impellit. Cum enim Deus omnia referri ad se tanquàm ad ultimum finem præceperit, qui se in omnibus et suam utilitatem respicit, nihil certè ex operibus suis refert, quod sibi utile sit ad vitam æternam promerendam; ergò, ut ibidem infert Doctor gentium: *Debitor sumus, non carni, ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Ad hoc urget nos Christiana religio, ut, sicut exhibuimus membra nostra servire immunditiæ et iniquitati ad iniquitatem, ita ipsa exhibeamus servire justitiæ in sanctificationem. *Sancti eritis*, dicit Dominus, *quia ego sanctus sum* (2). Amor sui et propensio ad propria commoda impedit intellectum, ne principia et documenta Christianæ vitæ percipiat. Quis enim poterit amanti se ipsum persuadere, omnia quæ diligit mundus vana esse et nullius momenti: honores et dignitates nihil aliud esse quàm splendidam servitutem et afflictionem spiritûs: viri fortis et magnanimi esse ignoscere inimicis, et his qui oderunt nos

(1) Rom., viii, 7.

(2) Levit., xi, 45.

benefacere: satius esse divitias spernere quàm habere: gloriosius esse propter Deum subesse quàm dominari: laudabilius vincere se ipsum et coërcere appetitum quàm munitissimas arces expugnare? Hæc sanè dura videntur et incredibilia diligenti se ipsum, quia immoderato sui amore quasi vinculis et catenis inextricabilibus terræ affixus, solis terrenis commodis ac delectationibus alligatur. Filii autem Dei spiritu Dei aguntur, ut non secundum carnem, sed secundum spiritum vivant. Quod si quædam opera carnis faciunt, ex quibus expediri in hac mortalitate non possunt, ad ea se duci non sinunt ex proprio sui amore, sed ex principio supernaturali, prava desideria continuâ carnis maceratione coercentes. Aiunt sui amatores discretionem in his quæ ad corpus spectant, necessariam esse: sed illa optanda et adhibenda quæ de cælo est; nam prudentia carnis mors est.

CAPUT XXXI.

AMOR SUI BABYLONEM EDIFICAVIT.

Constituit Deus hominem in paradiso, sed ab Adamo in quo omnes peccavimus, à paradiso in hunc mundum, à Jerosolymis in Babylonem, à patriâ in exilium, à libertate in servitutem, ab integritate in corruptionem, à vitâ in mortem translatus sumus. Sic collapsi à veritate in vanitatem, non solum similes evasimus vanitati, sed ut ait psalmus:

Universa vanitas, omnis homo vivens (1). Vanus est enim secundum corpus, quod in corruptionem et in mortem desinit; vanus secundum animam, quæ serviens iniquitati se ream mortis æternæ facit: vanus quoad exteriora quæ pereunt, et in morte relinquenda sunt. Hanc tamen vanitatem ardenti amore prosequimur, hæc mendacia sollicitè quærimus quæ infinitis erroribus nos implicant, et ex civibus supernæ Jerusalem cives efficiunt diabolicæ Babylonis. Has duas civitates duo amores fecerunt: nam civitatem Dei Jerusalem fecit amor Dei usque ad contemptum sui; Satanæ verò civitatem quæ Babylon dicitur, fecit amor sui usque ad contemptum Dei. Iter ad hanc spatiosum est et breve, iter ad illam arctum, arduum et longum: facilius enim est in terram labi et in infernum descendere, quàm ad cælum elevari. Se ipsum igitur quisque discutiat et videat quid amet, nam si Deum amat et se ipsum spernit, cœlestis Jerusalem civis est: si autem se impensius amat, ad Babylonem spectat, è qua nobis exeundum esse clamat Scriptura, dicens: *Egredimini de Babylone* (2); et alio loco: *Recedite de medio Babylonis* (3). Psalmista quoque ait: *Filia Babylonis misera... abeat usque qui tenebit, et allidet parvulos tuos ad petram* (4). Tunc autem eximus de Babylone, cum à confusione vitiorum recedimus: tunc parvulos Babylonis, malas scilicet cupiditates, ad petram allidimus, cum Christi amore noxia de-

(1) Ps., xxxviii, 6.

(2) Isai., xlviii, 20.

(3) Jerem., l, 8.

(4) Ps., cxxxvi, 8.

sideria excindimus et superamus. Amor sui mors animæ est, amor Dei vita: non ergò se amat qui se amando vitam perdit.

CAPUT XXXII.

OMNES SEIPSOS QUÆRUNT ETIAM IN REBUS SANCTIS.

Hoc certè mirabile est quod cum tanta diversitas hominum, humanarumque propensionum sit; omnes tamen unanimiter in hoc conveniunt, quod nemo sibi vilis est, nemo alteri cedere aut subjici vult, nec quisquam est adeò abjectæ conditionis, qui non putet se aliquid esse, et apud alios in pretio haberi non desideret. Omnes cupiunt super alios eminere; omnes ignoscunt sibi, aliis nunquam: opiniones suas pertinaciter omnes sustinent, res suas admiranantur; proprias tantum adventiones et placita probant, aliena rejiciunt: ignorantiam suam instar sapientiæ ostentant, et cum nihil sciunt, nihil se ignorare arbitrantur. Vitia quæ habent tegunt, et justitiam simulant quam non habent, frustra reclamante conscientia. Sed multò mirabilius est, quòd ipsi etiam viri probi, qui nihil aliud quærere videntur quàm divinum beneplacitum ejusque gloriam et honorem, occulto tamen et aliquando vix perceptibili corruptæ naturæ instinctu in seipsos diffluunt, operantes quod bonum et justum est, non ut placeant Deo, sed ut ea mentis jucunditate fruantur quæ ex bonis operibus emanat. Quem laqueum viris spiritualibus

eò subtiliùs amor sui tendere solet, quò res sanctior et melior est. Quid tam sanctum quam Dei mandatis obedire, Scripturas legere, in Ecclesia prædicare, frequentare Sacramenta, et ad altare Domini ministrare? Hæc autem cupiditas laudis inquinare solet, et nisi cor suum omni diligentia custodierit homo, omnis labor ejus irritus est. *Si linguis hominum loquar, et Angelorum, inquit Apostolus (1), charitatem autem non habeam, factus sum velut æsonans, aut cymbalum tinniens.* Et si quis distribuerit in cibos pauperum omnes facultates suas, et tradiderit corpus suum ita ut ardeat, nisi hoc purè fiat ob amorem Dei, nihil prodest. Simili modo Aggæus Propheta ait: *Comedistis, et non estis satiati: bibistis, et non estis inebriati... et qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum (2);* quia nimirum nihil prosunt opera bona, cum quis seipsum in illis quærit, et non Deum. Cum igitur naturæ semper et ubique seipsam quærentis fraudes et doli subtilissimi sint, omnes animi recessus perscrutari, et sollicitè præcavere debemus, ne in principio, medio et fine actionum nostrarum, aliqua ratio se immisceat proprii emolumenti, quantumvis sancta et honesta videatur. Vitæ Christianæ disciplina hæc est, non quærere nec amare nisi quod Dei est, et odisse quod proprium est.

(1) I. Cor., XIII, 1.

(2) Agg., I, 8.

CAPUT XXXIII.

QUÆ SCIRE DEBEAT OMNIS CHRISTIANUS.

Scire debet omnis Christianus quæ sint præcepta divina et humana, ad quæ servanda quisquis tenetur. Divina sunt illa quæ in Decalogo continentur, itemque præcepta Fidei, Spei et Charitatis. Fides obligat omnes ad ea credenda quæ singulis fidelibus in Symbolo proposita sunt. Spe vitam æternam et quæ ad eam obtinendam sunt necessaria, nos consequi posse confidimus *Dei gratia*, et nostra operatione; quæ omnia à Deo petimus, cum Dominicam orationem recitamus. Charitatis lege obstringimur Deum diligere super omnia et proximum sicut nos ipsos. His virtutibus perficitur homo: nam Fides mentem illuminat et dirigit, Spes voluntatem ad Deum erigit, Charitas nos Deo unit. Est etiam præter prædicta præceptum sumendi Baptismum et Eucharistiam, ac confitendi peccata, licet de his nihil Ecclesia præciperet. Nisi enim quis renatus fuerit ex aquâ et Spiritu Sancto, non intrabit in regnum Dei (1): et nisi manducaverimus Carnem Christi et biberimus ejus Sanguinem, non habebimus vitam in nobis (2). Pœnitentia autem à Deo illis parata est, qui baptismalem innocentiam supervenientibus culpis perderunt. Sunt denique humanæ leges ab Ecclesiasticâ vel sæculari potestate sancitæ quas nosse oportet.

(1) Joan., III, 5.

(2) Ibid., VI, 54.

tet, ut illis quâ par est humilitate pareamus. Verùm ad hæc præstanda nemo idoneus esse potest, nisi ab ejus mente ignorantiae tenebras lux vera discusserit; sicut scriptum est: *Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, et de lege tuâ docueris eum* (1). Homo enim post peccatum sedet in tenebris et in umbrâ mortis, bonumque vel malum non ex regulâ veritatis, sed ex suâ cupiditate metitur. Divinum igitur auxilium implorandum est, ut qui jussit quod vult, det nobis quod jubet, dispellens caliginem et sanans languorem, expellens cupiditatem et infundens Charitatem, quoniam finis præcepti est Charitas; et qui verè Deum amat, omnibus mandatis ejus sine exceptione obsequitur.

CAPUT XXXIV.

INTERIORIS ET EXTERIORIS HOMINIS DIFFERENTIA.

Non de hoc tempore, non de hoc mundo Spes nostra est; neque ad præsentis vitæ bona, neque ad eam felicitatem quam plerique mortalium sectantur conditi sumus, sed ad æternam quam Deus promisit, et homo nondum capit; sicut scriptum est: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum* (2). Cùm igitur ad gloriam sempiternam ab origine mundi nobis paratam destinati

(1) Ps., xciii, 12.

(2) I. Cor., ii, 9.

simus, error gravissimus est, non æternis, sed humanis rationibus in nostris operationibus duci, vitamque instituere non gratiæ divinæ instinctu, sed ex principiis naturæ. Felices sunt qui intima penetrant, qui cum Deo intus morantur, et nulla affectione foris tenentur. Hi sunt homines interiores, qui ad arcana Dei percipienda disponunt se, et eum in se loquentem audiunt. Qui verò rebus exterioribus moventur, qui libenter rumores audiunt, qui theatra avidè spectant, licèt honestas satagant vanitatis suæ causas prætexere, divisi sunt, interiores non sunt, sibi adherent, non Deo; delicias mundi quærunt, non cœli. Lumen quippè illis deest ad rerum divinarum notitiam necessarium; quia eas nunquam, vel rarò et obiter meditantur, undè fit, ut de bonis æternis parùm solliciti. *Ambulant in vanitate sensus sui* (1)... sicut ait Apostolus, *alienati à vitâ Dei per ignorantiam*. Quò magis enim proficit homo in prudentiâ carnis, eò magis ignorat quæ Dei sunt: tantùmque detrahitur divino amori, quantum impenditur creaturis.

CAPUT XXXV.

QUAM PERNICIOSUM SIT FALSAS RERUM IDEAS MENTE CONCIPERE.

Sapiens est qui suis momentis ponderat res et aestimat prout sunt, non sicut prædicantur et aesti-

(1) Ephes., iv, 17.

mantur ab hominibus. Quælibet enim res duas veluti facies habet, unam veram, alteram fucata[m] et apparentem. Vera est quæ divinis rationibus et ideæ in mente Dei existenti conformis est: altera secundum ideas et affectus hominum, et secundum pravos amoris proprii præscriptiones efformatur. Sic Episcopatus, ut hoc utar exemplo, secundum veram et divinam ideam est onus Angelicis humeris formidandum, et servitus quâ tenetur Episcopus animarum saluti consulere ad præscriptum divinarum et Apostolicarum institutionum, strictissimam de illis rationem Deo redditurus in die iudicii. In idea autem hominum Episcopatus est dignitas ad quam qui promovetur gradum conspicuum in Ecclesia obtinet, divitias adipiscitur et ab omnibus honoratur. Undè fit ut qui Episcopatum respicit secundum veram ideam timeat, fugiat, et oblatum constanter recuset: qui verò ipsum desiderat et omni conatu consequi nititur, falsas hominum ideas in mente habet, se ipsum quærens, non Deum. Idem de aliis gradibus et dignitatibus tam Ecclesiasticis quam mundanis dicendum est: atque hinc oritur totius orbis omniumque ordinum perversitas et perturbatio, quòd veras rerum ideas et definitiones plerique ignorant, et hujus mundi tenebris ac præstigiis assueti veritatem oderunt, nec idonei sunt ad divinum lumen recipiendum, quod non nisi mundis corde communicatur. Vocabula usurpantur heroicis Sanctorum virtutibus, Christique Sanguine consecrata; et hi quidem Episcopi, illi Sacerdotes aut Diaconi, quidam Monachi et Religiosi, alii Reges et Principes, et Judices populi; omnes autem Christiani nun-

cupantur: sed quale sit horum nominum pretium, quæ vis et significatio, quibus virtutibus excellere debeant qui in prædictis gradibus sunt constituti, quæ singulorum idea sit, quæ leges, quæ officia, quæ definitio, nemo scit, nemo investigat; rebusque neglectis sola remansit titulorum majestas et rerum umbra ac inanis imago. Nemo se talem exhibet qualis dicitur, nemo sequitur Christi vestigia. Hoc autem malum operatur in nobis amor sui, vitium pessimum et subtilissimum quod vix peritissimi agnoscunt, vix sanctissimi vincunt. Bona verò et mala hujus vitæ, si veras eorum ideas respiciamus, vix ullum discrimen admittunt, utraque enim vana sunt et momentanea, et quasi nihilum computantur. Ideò David, vir secundum cor Dei, solam æternitatem mente versabat dicens: *Cogitavi dies antiquos: et annos æternos in mente habui* (1). Et filius ejus Salomon, omnium mortalium sapientissimus, recensitis omnibus tam bonis quam malis hujus vitæ, exclamat et concludit: *Vanitas vanitatum, et omnia vanitas* (2).

CAPUT XXXVI.

TRIA CHRISTIANO NECESSARIA, UT SIBI ATTENDAT, UT TEMPUS
BENÈ EXPENDAT, UT RECTÈ UTATUR SACRAMENTIS.

Fidelitati quam Deo debemus tria præcipuè sunt necessaria. Primum est jugis attentio ad nos ipsos

(1) Ps., LXXVI, 6.

(2) Eccl., I, 2.

et ad ea quæ operamur, cujus defectu à recto tramite aberrantes per inuia et aspera proficiscimur, nostramque felicitatem quærimus ubi non est, et, si ab alio ostendatur, non credimus. Usu rationis homo à feris, Fide ab infidelibus distinguitur. Cùm ergò temerè, sordidè, inconsideratè, ventris vel gloriæ causâ et cum impetu aliquid agit, perit hominis officium et ad feras declinat. Cùm verò propter se et sua commoda ad agendum movetur, cum infidelibus computatur. Sicut artem perficiunt opera quæ secundùm artis præscriptum fiunt; ita hominem fortem, justum, modestum, prudentem faciunt opera quæ fortiter, justè, modestè, prudenter fiunt.

Secundum est bonus temporis usus à cujus momento pendet æternitas. Monent Philosophi solam rerum salubrium notitiam viro sapienti non sufficere, sed studium etiam necessarium esse, nec permittendum ut ulla exercendæ virtutis occasio elabatur. Volat enim irrevocabile tempus, et quod inutiliter transigitur nemo restituere potest. Volat tempus, et non advertit insipiens quid amittat. Juvat nimirùm confabulari et genio indulgere, donec transeat dies; et sic teritur tempus acceptabile, sic dies et horæ prætereunt quas ad veniam obtinendam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam misericors Deus indulget. Quòd si de verbo otioso, quod nullam scilicet rationabilem causam habet, rationem reddituri sumus, quantò magis de tempore inutiliter transacto?

Tertium est rectus usus Sacramentorum Pœnitentiæ et Eucharistiæ, ex quorum frequentia parùm proficimus, quia frigidè ac sine prævia dispositione

ad ea accedimus. Proprii verò illorum fructus sunt, si ex pœnitentia crescit in nobis humilitas et amor propriæ abjectionis: ex Eucharistia suavitas et mansuetudo erga proximum et amor erga Deum. Sicut avarus, diù noctuque divitiis inhians, nihil cogitat nisi lucrum et pecuniam; ita qui sæpius hæc Sacramenta suscipit, sicut oportet, semper ad Deum anhelat, nec aliud potest sine ingenti molestia cogitare. Vitæ perfectæ fundamentum hoc est, omnimoda abstractio à rebus omnibus quæ Deus non sunt.

CAPUT XXXVII.

POENITENTIAM OMNIBUS CHRISTIANIS NECESSARIAM ESSE.

Omnis Christianus sic vivere, sic mori debet, ut continuo luctu et squalore ostendat se pœnitentem esse, qui pro peccatis commissis satisfacere satagit et ab omni labe purgari. Hoc initium fuit, hæc summa Evangelicæ prædicationis: *Fuit Joannes in deserto baptizans, et prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum* (1). Ipsemet JESUS, dux et legifer noster, cùm se primum hominibus manifestavit: *Venit... in Galilæam prædicans Evangelium regni Dei, et dicens: Quoniam impletum est tempus, et appropinquavit regnum Dei: pœnitentini et credite Evangelio* (2). Et alius Evangelista ait:

(1) Marc., 1, 4.

(2) Ibid., 1, 14.

Cæpit JESUS prædicare et dicere : Pœnitentiam agite : appropinquavit enim regnum cœlorum (1). Præmissa est pœnitentia tanquam dispositio ad suscipiendum Evangelium, ut anima ab omni macula emundata idonea fieret ad gratiam Dei recipendam, quæ in malevolam animam non intrat, nec habitat in corpore subdito peccatis. Sacrificium placabile et Deo gratum est, cum homo resipiscens se deliquisse fatetur, et, agnoscens iniquitatem suam, veniam contrito corde à Deo postulat quem offendit. Hoc maximum peccati malum est contemptus Dei, nam qui peccat, Deum spernit et odit: cujus flagitii et perversitatis causa est defectus Fidei et considerationis. Quis enim tantæ dementiæ et temeritatis foret ut legem Dei violare et transgredi auderet si verè crederet et intelligeret quid sit Deus et quid sit ipsum offendere, cujus summa bonitas, infinita potentia et tremenda majestas? Ad hanc abyssum profundissimam miseriarum nos culpa originalis dejecit, ut secreta quadam aversione, velut insani, fugiamus à Deo, ipsoque derelicto in quo sunt omnia bona, volutemur in cœno, fluxis et fucatis bonis adhærentes, vel quia latet veritas, vel quia compellit infirmitas. Quanta sit autem et quàm deplorabilis hæc cœcitas, nemo comprehendere potest, nisi attentius meditetur tantam esse peccati malitiam, ut sola unigeniti Filii Dei acerbissimâ passione et morte expiari potuerit. Si igitur hoc verè credimus, si peccata nostra eorumque gravitatem perpendimus, ita dies nostri cum dolore et mœnore transigendi sunt, ut ostendamus nos veluti reos esse, qui omni momento suæ dam-

(1) Mat., iv, 17.

nationis sententiam præstolantur. Facile omne peccatum à Deo condonatur, cum pœnitentiâ et meliori vitâ corrigitur.

CAPUT XXXVIII.

SIGNA ET FRUCTUS VERÆ PœNITENTIÆ.

Nunquam poterunt evitari peccata, nisi sit in anima ingens eorum horror et odium: nec diuturna erunt opera pœnitentiæ, nisi sit in anima ardens desiderium acquirendæ perfectionis. Ad Sacramentum autem pœnitentiæ nunquam accedendum est, nisi præter contritionem et voluntatem non amplius peccandi, aliquid semper speciale peccatum, præcis omnibus ejus occasionibus, deponatur. Et hoc erit præcipuum confessionium emolumentum, facere fructus dignos pœnitentiæ, omnem scilicet Dei offensam detestari, tremendum ejus judicium perhorrescere, seipsum cum rubore et confusione arguere, ad omnem satisfactionem se paratum exhibere, omnem appetitum Divinæ legi contrarium coercere, omnia peccandi pericula evitare, humilitatem sui que contemptum libenter amplecti, conscientiam suam frequenter discutere, et omnes ejus sinus ac latebras diligentissimè perscrutari; eradicare, destruere, evellere ab anima quod pravum est; tum in ea serere, plantare, ædificare quod sanctum et perfectum est. Qui hoc spiritu imbutus est, peccata sua ante oculos habet,

aliena post tergum : de suis dolet, aliena non respicit : sua castigat, aliena excusat. Pericula timet, in quibus versatur, quæ multa sunt et assiduâ observatione præcavenda. Semper enim ad malum impellunt arcta societas et inevitabilis necessitudo cum rebus et personis, quæ ad peccandum allidunt ; habitus vitiosi dudum contracti, et proclivitas ad lapsum, quæ multò major est, quàm homines communiter credant ; nam cum naturæ congenita sit, se blandè ac fraudulenter in animum insinuat, rationis debile lumen obscurat, ipsamque conscientiam suffocat et sopit, ne ullo peccati sensu tangatur : atque ita fit, ut multa quotidie perpetrentur, quorum sensum adimit affectus, qui in ipsa præcipitat, et notitiam eorum tollit ipse usus malorum. Hoc videlicet habet infelix consuetudo peccandi, ut, quantò ampliùs quisque delinquit, eò magis mentis intuitus obscuretur.

CAPUT XXXIX.

PECCATA LEVIORA ET VITIA QUOMODO CORRIGI ET
EXTIRPARI DEBEANT.

Peccata leviora, quæ venialia dicuntur, quàm facilè perpetrantur? Nemo tamen ignorat hæc levia non esse, quæ Deum magnum offendunt, ac propterea acerbissimis pœnis in altera vita expianda sunt. Quia verò ab his omnibus sine speciali Dei gratia nemo potest abstinere, omni saltem conatu

enitendum est, ut eorum numerus quotidie minuat, et unumquodque contrariæ virtutis studio sigillatim exterminetur. Sicut grassante pestilentia non solum homines lue infecti, sed illorum quoque supellex et quidquid ad illos spectat sollicitè evitantur, ne alios pestilenti morbo inficiant ; ita cum agitur de peccatis tametsi levioribus, non ipsa solum timere et fugere oportet, sed quidquid ad illa inducit, vel ex eis oritur, ne mortiferum virus in incautos spargant. Omni ferè momento subtilissimè sese insinuant diversæ occasionēs curiositatis, loquacitatis, scurrilitatis, iræ, contentionis, impatientiæ, evagationis, et aliarum ejusdem generis culparum et imperfectionum ; et quia istæ nedum evitari, sed vix percipi possunt, hoc omninò curandum est, ut saltem ex animo omnis erga illas affectus, nequidquam reluctantè naturà, evellatur : alioquin permanente erga illas affectu, nec emendari unquam poterunt, nec remitti, etsi centies Ecclesiæ clavibus in Sacramento pœnitentiæ subjiciantur. Scio quidem de his levioribus noxis scriptum esse, *Septies cadit justus* : verumtamen ipse vir justus sic vivit, ut in eas nunquam labatur, nisi ex fragilitate, vel subreptione. Quod verò attinet ad vitia, qui cupit ea radicitus extirpare, debet, imprimis cum pravus motus excitatur, ipsum coercere, tum actum contrariæ virtutis elicere : ut, si quis injuriâ afficiatur, primò quidem iræ motum frænabit, tum actum elicit patientiæ et humilitatis, gaudens se pati quod meretur, idque sæpius sibi contingere optabit : mox illum sincerè diliget qui contumeliam irrogavit, eique alacriter beneficium

rependere paratus erit, quoties sese occasio obtulerit; neque enim sufficit declinare à malo, nisi quis studeat et benè operari; nec servus benè mereri de domino suo censendus est, quia nec verbera illi, nec contumelias infert, nisi quoque fideliter illi serviat, et jussis ejus exactè obtemperet. Et in hoc multi falluntur, qui salutem suam in tuto positam arbitrantur, quia putant se nihil mali operari, omitentes interim quæ officii sui sunt, et virtutis studium negligentes: *Declina à malo*, ait psalmus, *et fac bonum* (1). Utrumque enim necessarium est, et mala non perpetrare, et quæ ad munus proprium spectant, non omittere.

CAPUT XL.

VIROS ECCLESIASTICOS ET RELIGIOSOS STRICTIUS TENERI AD
PERFECTIONEM.

Quamvis norma et institutio Christianæ perfectionis universis Christi fidelibus tradita sit, non solis Religiosis, ut supra ostendimus, nemo tamen inficiari potest quin strictiùs ad eam teneantur qui se voto solemnè vel in Religione approbata, vel in statu Clericali Domino consecrarunt. In his siquidem statibus constituti non solum seipsos sanctificare, sed reliquos quoque fideles verbo et exemplo instruere, illuminare, et ad salutem perducere debent. Nihil in hoc negligendum, nam parva re-

(1) Ps., xxxvi, 27.

missio maxima jactura est. Ideò ita eos vivere, ita virtutibus incumbere oportet, ita cum cæteris hominibus se gerere, ut ab eorum colloquio et consortio revertantur percutientes pectora sua, et dicentes: Verè filii Dei sunt isti. Sicut vir religiosus cujuscumque domini se incapacem fatetur ob votum paupertatis; ita judicare debet appetitum suum et voluntatem non esse in sua potestate propter votum obedientiæ, nec illis posse pro suo arbitrio uti. Ille autem verè pauper et obediens censetur, qui se rebus omnibus etiam ad vitam necessariis libenter et læto animo exuit, qui ad omnem Superioris nutum, sive grata, sive molesta præcipiat, semper obedire paratus est. At è contrario qui ob rerum penuriam tædio afficitur et murmurat, qui mandatis invitus paret, religiosus non est. Neque enim in alio, ut ita dicam, elemento vivere debet, quàm in sui contemptu et abiectione, rerumque omnium abdicatione, ut Christo conformis sit, qui nihil possidens in hoc mundo factus est Patri obediens usque ad mortem. Quid prodest Christi Domini Sanctorumque gesta legere et celebrare, si ea sic legimus et laudamus, ac si ad nos nullo modo pertinerent? Hæc nobis proposita sunt, ut ad eorum normam et typum vitam nostram instituamus. Nihil Religioso perniciosius quàm securitas et libertas, cum omnia ei ad nutum eveniunt, omnia fiunt prout vult. Dicebat quidam vir sanctus, nullum esse religiosum in Cælis, qui non fuerit martyr in terris: vita quippè religiosi ad præscriptum suæ Regulæ strictè viventis incruentum martyrium est. Causa verò potissima ob quam

plerique in Religione irregulariter vivunt, ex defectu considerationis oritur, quia nec perpendunt, nec penetrant quanta sit Status religiosi sublimitas, et quam noxia sit omnis vel minima regularis disciplinæ relaxatio. Hinc verò paulatim provenit propriæ vocationis oblivio, orationis atque aliarum exercitationum omissio; tum variis subtilitatibus et argumentis, quæ à proprio amore suggeruntur, disciplinæ contemptum excusare nituntur: et quia interiori spiritus suavitate destituti sunt, solatium foris quærunt à creaturis. Pauci sunt qui in simplicitate cordis sui per spinosa crucis itinera Christum sequantur. Turba verò errantium maxima est, unde licitum quodammodo fit, quod plerique faciunt. Cavendum igitur, ne multorum exempla nos perdant; desperatæ enim dementiæ est, hominem tepidum et imperfectum in eo statu securè vivere, in quo viri sancti cautè incedentes vix trami-tem tenuerunt.

CAPUT XLI.

RELIGIOSI SUE VOCATIONIS IMMEMORES DESCRIBUNTUR.

Non consistit Spiritus religiosus in exteriori specie, et in habitus ac corporis compositione; sed in spiritu humilitatis, et in interiori cum Deo occupatione. Quia verò infirmitas humanæ naturæ eundem semper rigorem servari non patitur, hinc fit, ut sensim defluat, et ad propria commoda quæ-

renda ruat: ex quo sequitur, ut omnis religio quantumvis optimè instituta, à primæva puritate et fervore recedens, per quosdam vix perceptibiles gradus ad humanum et politicum vivendi modum dilabatur. Ideò plures tam religiosi quam clerici omninò ficti sunt, habitu quidem Ecclesiastici, moribus autem deteriores, quam filii hujus sæculi. Toti sunt in apparatu verborum et cæremoniis, in procurandis dignitatibus, in aucupanda magnatum benevolentia, in cumulandis divitiis. Mille habent diverticula, ut suos distortos fines consequantur, et publico Ecclesiæ bono privatas utilitates anteponant. Habitat in domo Dei, Patri cœlesti prorsus degeneres, et servi Dei dicuntur, cujus mandatis non obediunt. Vitam ducunt omni sollicitudine vacuam, de Christi patrimonio viventes, atque amplis redditibus dotati sunt, ut Deo et Ecclesiæ deserviant: nihil tamen totius anni decursu agunt, quod unius diei alimoniam mereatur. Nunquam desunt illis verba, ut totâ die inutiliter cum hominibus sermones misceant: muta verò fit lingua, deficit sermo, ut vel modico tempore de Deo, vel cum Deo loquantur. Alii verò sunt, qui aversi à propria vocatione, in qua permanendum esse Apostolus monet, ad alium statum quasi perfectiorem aspirant; cumque mores mutare deberent, hanc mutationem differunt, donec sint in alio loco, ad quem nunquam pervenient. Somnia vigilantium ista sunt, et subtilissima diaboli tentatio, nam cœlum non animum, mutant, qui per loca diversa vagantur. Difficile est, ut in alio loco laudabiliter vivat, qui se et sua vitia secum portat.

CAPUT XLII.

OPORTERE RELIGIOSUM A MUNDO ALIENUM ESSE.

Tunc Religiosus sperare poterit, se initium ali-
quod perfectionis habere, cum ipsum homines ode-
rint et despexerint. Unusquisque enim sibi dissi-
miles odit, et Christus Discipulis suis dixit: *Si de
mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret:
quia verò de mundo non estis, sed ego elegeret vos
de mundo, propterea odit vos mundus* (1). Quod si
religiosus de mundo non est, ita vitam in Monaste-
rio instituere debet, ut modo vivendi ostendat, se
statum pœnitentiæ profiteri ad expianda peccata,
quæ olim in mundo perpetravit. Quò magis autem
à mundi actibus alienus fuerit, eò citius ad apicem
perfectionis perveniet: et quò minùs inter gentes
versabitur, eò majori pace, et animi libertate frue-
tur. Facile transitur ad plures, et pravorum exem-
pla sensim bonos ad similia disponunt. *Commisti
sunt inter gentes, et didicerunt opera eorum: et
servierunt sculptilibus eorum* (2). *Et erit sicut
populus, sic Sacerdos* (3). Nimia quoque familia-
ritas, et assidua cum hominibus consuetudo fastidium
gignit, occulta vitia detegit, contemptum parit, et
fervorem devotionis extinguit. *Nemo mittens ma-*

(1) Joan., xv, 19.

(2) Ps., cv, 35.

(3) Is., xxiv, 2.

*num suam ad aratrum, et respiciens retrò, aptus
est regno Dei* (1).

CAPUT XLIII.

ARGUUNTUR QUI REGIMEN ANIMARUM AMBIUNT.

Magna temeritas Ecclesiasticorum est, qui, cum
viribus careant ad onus pastorale ferendum, illud
tamen anxie quærunt, et se illi spontè subjiciunt,
non vocali à Deo, sed spiritu elationis impulsì;
non ut gregem pascant, sed ut ipsi pascantur; non
ut regant, sed ut dominantur. Res planè horribilis
ac deploranda est, quod regimen animarum plu-
rimi ambiunt, sed nemo considerat quanti momenti
sit fidejussorem Deo esse pro animabus Christi
sanguine redemptis; atque onus accipere usque ad
cœli valvas portandum sub pœna æternæ damna-
tionis, si illud culpabiliter excutiant. Ut autem suæ
superbiæ velamen obtendant, libenter arripiunt quod
ait Apostolus: *Si quis Episcopatum desiderat, bo-
num opus desiderat* (2); nec tamen advertunt, quod
laudato desiderio, id quod laudaverat, in terrorem
protinus vertit subdens: *Oportet autem Episcopum
irreprehensibilem esse... sobrium, prudentem, or-
natum, pudicum, hospitem, doctorem... modes-
tum*. Et quis est tantà præditus sanctitate, ut pos-
sit se in omnibus irreprehensibilem exhibere? Me-

(1) Luc., ix, 62.

(2) I. Tim., iii, 1.

ritò igitur Pastorale officium ars artium dicitur, et onus Angelicis humeris formidandum. Quantum enim iudicii requiritur ad regendos homines, quorum mira diversitas, incredibilis inconstantia, nulla sinceritas? Quantum luminis ad occulta cordium penetranda, quod Dei proprium est, et ad intentiones discernendas? Quantum prudentiæ ad diversorum propensiones dignoscendas? quantum diligentiae, ut abstrahatur anima à peccato? quantum industriæ ad obstandum tentationibus? quantum solertiæ ad avertendas malorum occasiones? quantum scientiæ ad moderandam conscientiam? quantum fortitudinis ad coercendos peccatores? quantum virtutis ad resistendum adversariis? quantum patientiæ in tolerandis imperfectis? quantum constantiæ in bonis promovendis? quantum denique habilitatis ad omnia iustitiæ munera exercenda? Hæc omnia sine speciali Dei gratia vix possunt in uno homine reperiri: ac proindè animarum cura sine manifesta Dei vocatione acceptanda non est: tum diù considerandum, quid valeant humeri, quid ferre recusent. Non debet præesse, qui non potest prodesse.

CAPUT XLIV.

OMNIBUS CHRISTIANIS NECESSARIAM ESSE ORATIONEM.

Tanta est necessitas Orationis, ut Fidei dogma sit, neminem sine illa salutem consequi posse. Quis

enim potest Deum vocantem sequi, nisi dono gratiæ adjuvetur; ejus autem auxilium quis potest sine oratione promereri? Idcirco docet Scriptura, oportet semper et sine intermissione orare (1); quia semper et in omnibus auxilio Dei indigemus. Semper autem orat, qui orandi tempora nullo unquam die prætermittit. Semper orat, qui omnia quæcumque agit purissima intentione ad Deum refert; oratio enim nihil aliud est quàm elevatio mentis in Deum. Semper orat, qui efficax orandi desiderium in corde jugiter conservat: nam ipsum desiderium oratio est. Benè orat qui benè vivit. Nemo vitiosus, nemo impius, nemo desertor fuit, qui non priùs omne orandi studium abjecerit. Oratio canalis est per quem fluunt in animam rivuli divini gratiæ: eà deficiente, arescit anima et sensim perit. Nec sufficit aliquot preces voce tantùm absque ulla attentione et reverentiâ, ut plerique faciunt, persolvere: nam de his conqueritur Deus dicens: *Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longè est a me* (2). Et qui sic orat non evadet prophetæ comminationem cæmentis: *Oratio ejus fiat in peccatum* (3). Mendacia sunt et inania verba, cum quis scelus operatur et psallit Deo: *Iniquitatem odio habui, et abominatus sum* (4). Totus in patinis est et dicit: *Oblitus sum comedere panem meum* (5), ridet tota die vanisque gaudiis diffluit, et ait: *Fuerunt mihi la-*

(1) Luc., xviii, 1. — I. Thess., v, 17.

(2) Isai., xxix, 13. — Mat., xv, 8.

(3) Ps., cviii, 7.

(4) Ibid., cxviii, 163.

(5) Ibid., ci, 5.